

Obsah

Analýza kointegrace vybraných ročních časových řad dopravní nehodovosti v České republice prostřednictvím modelů vektorové autoregrese (VAR)	3
<i>Dr. Zdeněk Kovařík, CSc., pplk. JUDr. Ing. Marek Blažejovský, Ph.D.</i>	
Ověření protikorupčního účinku zkoušky spolehlivosti - analýza časových řad	31
<i>pplk. JUDr. Josef Hrudka, Ph.D.</i>	
Ověření protikorupčního účinku zkoušky spolehlivosti - dotazníkové šetření	41
<i>pplk. JUDr. Josef Hrudka, Ph.D.</i>	
Analýza faktorů ovlivňujících znalosti policistů v oblasti detekce návykových látek v silniční dopravě	59
<i>pplk. JUDr. Ing. Marek Blažejovský, Ph.D., Dr. Zdeněk Kovařík, CSc.</i>	
Zacházení s pachateli seniorského věku	85
<i>pplk. PhDr. JUDr. Jana Firstová, Ph.D.</i>	
Úroveň vzdělanosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody	97
<i>Mgr. Eva Biedermanová</i>	
Volebné násilí v priestore krajín strednej a východnej Európy	109
<i>Mgr. et. Mgr. Michal Mochťak</i>	
Nová mezinárodní doporučení proti legalizaci výnosů z trestné činnosti	125
<i>Ing. Miroslav Červenka</i>	
Aktuální otázky vězeňství	133
<i>pplk. PhDr. JUDr. Jana Firstová, Ph.D., prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D., PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.</i>	

Contents

Analysis of Co-integration of Particular Annual Time-series Data of Traffic Accidents in the Czech Republic by the way of Vector Auto-Regression Model (VAR)	3
<i>Dr. Zdeněk Kovařík, CSc., pplk. JUDr. Ing. Marek Blažejovský, Ph.D.</i>	
Verification of the Anti-Corruption Effect the Integrity Tests – Time Series Analysis	31
<i>pplk. JUDr. Josef Hrudka, Ph.D.</i>	
Verification of the Anti-Corruption Effect the Integrity Tests – Survey	41
<i>pplk. JUDr. Josef Hrudka, Ph.D.</i>	
Vulnerability of Postmodern Society	59
<i>pplk. JUDr. Ing. Marek Blažejovský, Ph.D., Dr. Zdeněk Kovařík, CSc.</i>	
Treatment of Offenders Seniors	85
<i>plk. JUDr. PhDr. Jana Firstová, Ph.D.</i>	
Special Characteristics of Education in Prison Environment	97
<i>Mgr. Eva Biedermanová</i>	
Electoral Violence in the Area of Central and Eastern Europe	109
<i>Mgr. et Mgr. Michal Mochťak</i>	
New Anti Money Laundering Recommendations	125
<i>Ing. Miroslav Červenka</i>	
Current Topics of the Prison System	133
<i>PhDr. JUDr. Jana Firstová, Ph.D., prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D., PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.</i>	

Ing. Miroslav Červenka
Vysoká škola finanční a správní, o.p.s.¹

Nová mezinárodní doporučení proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Cílem příspěvku je popsat hlavní nová mezinárodní doporučení a připravované (případně již nově schválené) mezinárodní právní předpisy v oblasti opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a proti financování terorismu (dále jen „AML“) a naznačit jejich možnou implementaci v České republice, včetně nastínění možných problémů. Z informací obsažených v příspěvku by se měli zástupci zainteresovaných subjektů dozvědět, jakým směrem se ubírají nejnovější poznatky v oblasti AML, aby mohli včas na změny reagovat ve svých vnitřních předpisech a v nastavení vnitřních procesů. Autor se úmyslně nezaměřuje na konkrétní typy subjektů, jichž se řešená problematika dotýká, neboť v současné době není znám finální postoj českých legislativních autorit k zapracování nových doporučení a opatření do českého právního řádu.

V ČR je základním právním předpisem upravujícím oblast AML **zákon č. 253/2008 Sb.**, o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „Zákon“). Účelem Zákona je zabránit zneužívání finančního systému k tzv. praní peněz² a k financování terorismu a vytvořit podmínky pro odhalování takového jednání. Okruh subjektů (tzv. povinných osob), spadajících do působnosti tohoto zákona, je poměrně široký a různorodý, zahrnuje na jedné straně velké instituce finančního trhu, jako jsou banky, záložny, pojišťovny, subjekty kapitálového trhu, přes instituce regulované zákonem o platebním styku, směnárny, dále finanční zprostředkovatele (z nichž převážná většina působí jako fyzické osoby), až po realitní kanceláře, advokáty, notáře, auditory, účetní nebo kasina na straně druhé.

S cílem zabránit tomu, aby byl finanční systém zneužíván k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu, ukládá Zákon povinným osobám celou řadu povinností. Mezi nejdůležitější z nich patří zejména povinnost identifikace a kontroly klienta, uchovávání údajů a dokladů o klientech a obchodech, oznamování podezřelých obchodů, zpracování systému vnitřních zásad a školení zaměstnanců. Zákon dále upravuje činnost ministerstva financí jako státního orgánu, který přijímá

---

¹ Příspěvek byl zpracován v rámci programu „Nové postupy a metody finančního šetření, zajišťování majetku a identifikace legalizace výnosů z trestné činnosti“ realizovaného Vysokou školou finanční a správní, o.p.s. za účasti zástupců ministerstva financí, ministerstva vnitra a Policejní akademie ČR v projektu Zvýšení účinnosti postupů a opatření při odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a zamezení financování zločineckých struktur v sektoru poskytovatelů finančních služeb, č. VG20122014087.

² Pojem „praní (špinavých) peněz“ je v právních normách uváděn jako legalizace výnosů z trestné činnosti a představuje proces zakrytí nezákonného původu výnosu z jakékoli trestné činnosti, přičemž pro takové jednání bývá charakteristická snaha vzbudit zdání, že se jedná o výnos legální. Současná praxe směřuje k co nejširšímu pojetí praní peněz, není tedy již zúžena jen na prostředky z nelegálního prodeje drog, prostituce či vydírání.

hlášení o podezřelých obchodech od povinných osob, provádí jejich analýzu a pokud zjistí skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, podává oznámení orgánu činnému v trestním řízení. V neposlední řadě zákon reguluje výkon správního dozoru¹ nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem povinnými osobami a také správní trestání, včetně stanovení konkrétních správních deliktů, kterých se mohou povinné subjekty porušením či nedodržením ustanovení tohoto zákona dopustit.

Dalšími souvisejícími vnitrostátními právními předpisy jsou zákon č. 254/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a spadá sem i tzv. sankční legislativa (zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí a nařízení vlády č. 210/2008 Sb., ve znění nařízení vlády č. 88/2009 Sb. k provedení zvláštních opatření k boji proti terorismu).

Vedle mezinárodních a národních právních předpisů jsou v oblasti AML uplatňovány i metodické materiály nestátních (nevládních) organizací, z nichž nejvýznamnější je **FATF**.² Mezinárodní právní předpisy z těchto materiálů často vycházejí, případně na ně odkazují. FATF je celosvětově akceptován jako organizace, která nastavuje standardy v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a podporuje implementaci právních, regulatorních a funkčních opatření boje proti praní peněz, financování terorismu a dalších jevů. Jejím cílem je podpořit politickou vůli k příslušným legislativním a regulatorním reformám v této oblasti v jednotlivých státech.

V roce 1990 vydal FATF tzv. **Čtyřicet Doporučení v boji proti praní špinavých peněz**, která byla v roce 2001 doplněna o 9 Speciálních Doporučení v boji proti financování terorismu. Znění Doporučení bylo několikrát revidováno, naposledy v únoru 2012. Současná verze tohoto dokumentu v upravené podobě zahrnuje všechna původní doporučení a navíc nové doporučení č. 1, týkající se přístupu založeného na hodnocení rizik (risk-based approach). FATF kromě svého základního dokumentu 40 Doporučení vydává v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu řadu metodologických příruček, případových studií, hodnocení a „best practise“.

Doporučení FATF stanovují komplexní a konzistentní rámec opatření, která by státy měly implementovat za účelem jak boje proti praní peněz a financování terorismu, tak proti financování šíření zbraní hromadného ničení. Jednotlivé státy mají různé právní, správní a finanční systémy a nemohou tedy přijmout v boji proti těmto hrozbám totožná opatření. Doporučení FATF proto stanovují mezinárodní standard, který by státy měly implementovat prostřednictvím opatření přizpůsobených jejich vnitrostátním podmínkám.

Klíčovým se stal princip hodnocení rizikovosti, který se odrazil v několika doporučeních. Tento přístup vychází z faktu, že státy nemají dostatečné finanční ani technické prostředky k tomu, aby mohly předcházet všem rizikovým situacím. Přístup založený na posouzení rizik jim umožňuje, aby v rámci požadavků FATF přijaly flexibilní opatření, účinně využívaly své zdroje a zaváděly preventivní opatření

---

¹ Vedle ministerstva financí vykonává některé činnosti též Česká národní banka.

² Mezinárodní organizace Financial Action Task Force založená v roce 1989 v Paříži.

přiměřená povaze rizik, a tím docílily co nejefektivnějšího nasměrování svých aktivit. Přitom je zde zcela novým parametrem princip přiměřenosti. U finančních institucí (částečně i u ostatních povinných osob) lze proto očekávat tlak ze strany příslušných státních orgánů na průběžné hodnocení rizik u stávajících i nových služeb (produktů) a rovněž tak u klientů. Pokud státy zjistí zvýšené riziko, měly by zajistit, aby je tato opatření odpovídajícím způsobem řešila. Pokud státy zjistí nižší riziko, mohou za určitých podmínek povolit v rámci některých FATF Doporučení zjednodušená opatření, což může být přínosem zejména pro povinné osoby.

Pokud jde o právní **předpisy Evropských společenství**, jejich základem je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu (dále jen 3. AML směrnice) a dále směrnice Komise 2006/70/ES, kterou se stanoví prováděcí opatření k 3. AML směrnici, pokud se jedná o definici „politicky exponovaných osob“, technická kritéria pro zjednodušené postupy hloubkové kontroly klienta a pro výjimku na základě finanční činnosti vykonávané příležitostně nebo ve velmi omezené míře. Obě tyto směrnice byly plně transponovány do právního řádu ČR v roce 2008 výše uvedeným Zákonem. V rámci evropské legislativy je ještě v této souvislosti relevantním předpisem Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků.

3. AML Směrnice je v současné době hlavním a nejdůležitějším legislativním aktem EU v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu. Ve srovnání s předchozí první úpravou (Směrnice Rady č. 91/308/EHS z 10. 6. 1991) 3. AML Směrnice mnohem podrobněji stanoví postup zjišťování a ověřování totožnosti klienta, včetně zjišťování skutečného vlastníka, zavádí pravidla pro hloubkovou kontrolu klienta, rozšiřuje dopad směrnice i na hotovostní transakce nad stanovený limit.

Další významnou změnou bylo zavedení přístupu založeného na hodnocení rizik, který vychází z myšlenky, že riziko praní peněz a financování terorismu není ve všech případech stejné. Z tohoto důvodu 3. AML Směrnice stanoví, že některé druhy klientů nebo produktů, které představují nižší AML riziko, mohou být vyňaty z běžných požadavků v oblasti hloubkové kontroly klienta, ačkoliv povinné subjekty musí i tak provádět průběžné sledování transakcí s cílem odhalit neobvyklé transakce. Naopak tam, kde je riziko vyšší, je stanovena povinnost aplikovat zvlášť přísné postupy.

Pokud jde o konkrétní významná ustanovení, např. hloubkovou kontrolou klienta se rozumí zjištění a ověření totožnosti klienta, zjištění a ověření totožnosti skutečného vlastníka, získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu a provádění průběžného sledování obchodního vztahu, včetně přezkoumání transakcí, prováděných v průběhu daného vztahu, zda jsou v souladu s podnikatelským a rizikovým profilem klienta, který si o něm daná instituce nebo osoba vytvořila, a pokud to je třeba, také zjištění zdrojů finančních prostředků.

V článku 11 této Směrnice jsou uvedeny konkrétní druhy klientů a produktů, na které se požadavky hloubkové kontroly nevztahují. U klientů jde o případy, kdy klientem je jiná úvěrová či finanční instituce, dále lze zjednodušenou hloubkovou kontrolu aplikovat ve vztahu ke kótovaným společnostem, jejichž cenné papíry jsou připuštěny k obchodování na regulovaném trhu ve smyslu směrnice 2004/39/ES, ke skutečným vlastníkům sdružených účtů, vedených notáři či advokáty, vnitrostátním

veřejným orgánům a dále ve vztahu k jiným klientům, kteří představují nízké riziko pro praní peněz nebo financování terorismu.

Pokud jde o produkty, umožňuje 3. AML Směrnice použít zjednodušenou hloubkovou kontrolu klienta u životních pojistek a pojistek pro systémy důchodového zabezpečení, při splnění určitých konkrétních podmínek a limitů, zaměstnaneckých systémů sociálního, starobního nebo podobného zabezpečení, elektronických peněz, pokud maximální částka elektronicky uchovávaná na mediu nepřekračuje 250 EUR a toto medium nelze dobít, nebo pokud lze dobít, je celkový limit transakcí za kalendářní rok stanoven na 2 500 EUR, případně u jiných produktů nebo transakcí, které představují nízké riziko praní peněz a financování terorismu.

V současné době je v rámci EU připravována již **4. AML Směrnice**, která je mimo jiné reakcí na shora uvedená revidovaná Doporučení FATF z roku 2012. Z návrhu předloženého Komisí a pozměňovacích návrhů navržených Evropským parlamentem vyplývá, že tato směrnice bude ještě v mnohem větší míře akcentovat tzv. risk based approach, to znamená přístup založený na hodnocení rizik.

Navrhované znění 4. AML Směrnice konstatuje, že riziko praní peněz a financování terorismu není ve všech případech stejné a z tohoto důvodu by měl být aplikován rizikově orientovaný přístup.

Jednotlivé členské státy mají vypracovat tzv. národní rizika, která budou vycházet z rizikových analýz provedených konkrétní zemí, to znamená, že budou přizpůsobená místním potřebám a specifickým.

Velkým posunem a vstřícným krokem vůči regulovaným subjektům je úvaha, že pokud je to vhodné, měly by být výsledky hodnocení rizik, prováděných na úrovni členského státu, zpřístupněny povinným osobám, aby i ty mohly lépe identifikovat a zmírňovat svá vlastní rizika. Dále se doporučuje, aby si v zájmu lepšího pochopení rizik jednotlivé členské státy a případně i evropské dohledové orgány vyměňovaly výsledky svých rizikových analýz mezi sebou, což je oproti současnému stavu, kdy přetrvává utajování informací, velký posun.

Návrh 4. AML Směrnice dále stanoví, že v případě, kdy budou určeny oblasti s nižším rizikem, může členský stát povolit povinným osobám, aby uplatňovaly opatření zjednodušené hloubkové kontroly ve vztahu ke klientovi. Nicméně členské státy musí zajistit, že povinné osoby budou transakce či obchodní vztahy dostatečně monitorovat, aby bylo možné odhalit neobvyklé či podezřelé transakce.

Při **posuzování rizik** by měly členské státy zohlednit alespoň typy klientů, zemí, produktů, služeb či distribučních kanálů, uvedených v příloze II. k návrhu této Směrnice, která obsahuje demonstrativní výčet případů nižšího rizika. Faktory nižšího rizika jsou rozděleny na faktory, týkají se klientů, produktů služeb nebo transakcí a v neposlední řadě geografické rizikové faktory.

Evropský parlament navrhuje do tohoto seznamu produktů přidat ještě takové, které jsou příslušnými orgány domovského členského státu povinného subjektu identifikovány jako produkty, služby či transakce s nízkou mírou rizika. Státy mohou při určování způsobu, jak tento přístup uplatnit např. v příslušném odvětví, zvážit schopnosti a zkušenosti s prevencí praní peněz a bojem proti financování terorismu existující v daném odvětví. Tento přístup umožňuje povinným osobám jistou volnost

rozhodování a zároveň od nich vyžaduje větší odpovědnost, navíc jim to umožní efektivnější rozdělení vlastních zdrojů.

Pokud jde o politicky exponované osoby, zvláštní opatření vztahující se na ně, se bude nadále, na rozdíl od předchozí úpravy, vztahovat i na tzv. domácí politicky exponované osoby, na něž se současný Zákon v této oblasti nevztahuje.

S ohledem na výše uvedené Zákon bude muset být souladu se 4. AML Směrnicí upraven v tom smyslu, že i povinné osoby budou obligatorně provádět svoje vlastní posouzení rizik v oblasti praní peněz a financování terorismu a výsledky tohoto procesu musí být uplatňovány zejména při monitorování transakcí. Tyto kroky musí odpovídat povaze a velikosti konkrétního subjektu.

Povinným obsahem těchto strategií a postupů musí být alespoň vypracování vnitřních strategií, postupů a kontrol, včetně identifikace a kontroly klienta, oznamování, vedení záznamů, vnitřní kontroly, kontroly dodržování předpisů a prověřování zaměstnanců; případně, pokud to odpovídá rozsahu a povaze podnikání, nezávislý útvar auditu pro ověřování těchto vnitřních strategií, postupů a kontrol.¹

Dalším souvisejícím a v této souvislosti významným předpisem je **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006** o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků.

Toto nařízení, které má přímý účinek a je tedy bezprostředně použitelné v členských státech, stanoví pravidla pro informace o plátcích doprovázející převody peněžních prostředků za účelem předcházení, vyšetřování a odhalování praní peněz a financování terorismu. Vztahuje se na převody peněžních prostředků v libovolné měně, které odesílá nebo přijímá poskytovatel platebních služeb usazený ve Společenství.

Nařízení stanoví pro poskytovatele platebních služeb povinnost zajistit, aby převody peněžních prostředků doprovázely úplné informace o plátcích, přičemž úplnými informacemi o plátcích se rozumí jeho jméno, adresa a číslo účtu. I zde jsou připuštěna určitá zmírnění.

V současné době probíhá v rámci EU příprava nového Nařízení Evropského parlamentu a Rady o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků. Jeho smyslem je revidovat Nařízení č. 1781/2006 tak, aby se zlepšila dohledatelnost plateb.

V průběhu jeho přípravy byla v rámci Komise ve spolupráci s externími odborníky vypracována studie, která mimo jiné doporučila zvažít zavedení „zjednodušeného“ režimu pro přeshraniční bezhotovostní převody částek do 1 000 EUR, pokud neexistuje podezření na praní peněz a financování terorismu. Vlastní text návrhu ve své preambuli stanoví, že z oblasti působnosti tohoto nařízení je vhodné vyjmout převody peněžních prostředků, které představují malé riziko praní peněz nebo financování terorismu. Toto vymezení by mělo zahrnovat kreditní nebo debetní karty, mobilní telefony nebo jiná digitální zařízení (např. tablet a PDA) či zařízení informačních technologií, výběry z bankomatů, platby daní, pokut a jiných dávek a převody finančních prostředků, kdy jsou plátce i příjemce platby poskytovateli

---

¹ Ve finančních institucích zpravidla tuto úlohu plní útvar Compliance.

platebních služeb, kteří jednají svým vlastním jménem. Nesmí však být vyňaty případy, kdy se debetní nebo kreditní karta, mobilní telefon nebo jiné digitální zařízení či zařízení informačních technologií, a to předplacené i placené následně, použijí pro převod mezi osobami. Na tuto situaci poukazuje i Příručka FATF,¹ která uvádí, že v přísně vymezených a odůvodněných případech, kdy je prokázáno nízké AML riziko, se mohou státy rozhodnout určitě poskytovatele nových platebních metod vyjmout z opatření identifikace a kontroly klienta. Nicméně je nezbytné, aby byl zachován požadavek oznamování podezřelých obchodů. Toto nastavení odpovídá současné situaci v ČR.

Návrh Článku 3, vymezující oblast působnosti navrhovaného nařízení uvádí, že se toto nařízení nevztahuje na převody peněžních prostředků uskutečněné prostřednictvím kreditní či debetní karty nebo mobilního telefonu či jiného digitálního zařízení nebo zařízení informační technologie, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- karta nebo zařízení jsou použity k platbě za zboží či služby;
- veškeré převody plynoucí z této transakce doprovází číslo výše uvedené karty nebo zařízení.

Toto nařízení se tedy uplatní v případě, kdy se kreditní či debetní karta nebo mobilní telefon či jiné digitální zařízení nebo zařízení informačních technologií použije pro převod peněžních prostředků mezi osobami. To je evidentně první krok k odlišnému hodnocení rizika u vybraných způsobů platebního styku.

Jestliže se zaměříme na hlavní změny přijaté FATF v roce 2012, kterými se inspirovala nová evropská legislativa, jde o následující oblasti:

- zvýšení transparentnosti celého procesu převádění peněžních prostředků s cílem ztížit možnost skrývat totožnost za právnické osoby;
- zpřísnění požadavků týkajících se politicky exponovaných osob;
- zahrnutí daňových trestných činů mezi predikativní trestné činy;
- změna přístupu k hodnocení rizik (viz výše).

Interní procesy hodnocení AML rizika u jednotlivých povinných osob se budou odvíjet od obecného posouzení rizik státními orgány. To zase vyžaduje větší odpovědnost od těchto orgánů, které, je-li riziko praní peněz a financování terorismu prokazatelně nízké, mohou rozhodnout neuplatnit určitá Doporučení na konkrétní druh povinné osoby nebo činnosti. Provádět zjednodušená opatření identifikace a kontroly klienta mohou státy také povolit na základě hodnocení rizik samotnými povinnými osobami. Na druhé straně, pokud státy při hodnocení rizik zjistí, že existují druhy institucí, činností, podniků nebo profesí, u nichž hrozí riziko zneužití pro účely praní peněz nebo financování terorismu a jež nespádají do definice povinných osob, měly by zvážit, zda pro příslušné subjekty nebo odvětví tyto požadavky zavést.

V návaznosti na to mohou být zjednodušená opatření u některých povinných osob následující:

- ověření totožnosti klienta a skutečného majitele až po vzniku obchodního vztahu (např. pokud obchody překročí stanovený finanční práh),

---

¹ Příručka FATF k rizikovému přístupu ve vztahu k platebním kartám, mobilním platbám a internetovým platebním službám z června 2013 (*Guidance for a Risk Based Approach – Prepaid Cards, Mobile Payments and Internet Based Payment Services*)

- snížení frekvence aktualizace identifikačních údajů klienta,
- snížení stupně průběžného sledování a kontrolování obchodů na základě přiměřeného finančního prahu,
- neshromažďování informací nebo neprovedení konkrétních opatření za účelem zjištění účelu a zamýšlené povahy obchodního vztahu, ale odvození účelu a povahy z druhu obchodů nebo znalosti stávajícího obchodního vztahu.

Z výše uvedeného vyplývají tyto možné problémy při aplikaci nových požadavků mezinárodních předpisů nebo doporučení, které budou zaneseny do tuzemské právní úpravy:

1. Řízení AML rizik předpokládá **vypracování tzv. národních rizik**, která budou vycházet z rizikových analýz provedených konkrétní zemí. Tento úkol bude muset splnit státní autorita (v podmínkách ČR tedy ministerstvo financí, pravděpodobně ve spolupráci s ČNB a dalšími orgány). Povinné osoby budou moci formulovat kvalifikovaně svá vlastní AML rizika v návaznosti na zpracování a zveřejnění (alespoň částečné) tohoto materiálu, což nutně povede ke zpoždění při naplňování nových požadavků.
2. Přetrvávající s největší pravděpodobností bude **problém zjišťování skutečného vlastníka**, což je v praxi finančních institucí i v současné době řešeno především dotazem u osoby sjednávající obchodní vztah, popř. realizující finanční transakci. Povinné osoby jako soukromé subjekty bez jakýchkoli vynucovacích pravomocí ani jinou možnost nemají, pokud se útvary bezpečnostní/compliance nebudou věnovat analýze vlastnických vztahů z veřejně dostupných zdrojů, to však zvyšuje personální i finanční náklady u soukromých subjektů.¹
3. V aplikační praxi budou určité riziko představovat i **tuzemské politicky exponované osoby**, na něž se současný Zákon nevztahuje. Bude na státu, aby přesně vymezil okruh politicky exponovaných osob vzhledem ke konkrétní struktuře veřejné správy v ČR. Pro povinné osoby opět pravděpodobně bude jediná možnost jak zjistit, zda se jedná o politicky exponovanou osobu, toto řešit dotazem, neboť neexistuje žádná databáze takových osob.
4. Bude třeba vyhodnotit nové způsoby realizace platebního styku, přitom se zaměřovat na případy, kdy se digitální zařízení nebo zařízení informačních technologií použije pro převod peněžních prostředků mezi osobami.
5. Největší problém však leží v oblasti praktické aplikace nových opatření u jednotlivých povinných osob. Tyto problémy vycházejí z priorit soukromých subjektů, kterými je zejména poskytování služeb za účelem dosažení zisku, a souvisejí zejména s
  - a. obchodním tlakem na zaměstnance realizující hlavní (obchodní) činnosti,
  - b. nezkušeností zaměstnanců v přímém kontaktu s klienty (tyto pozice bývají často obsazovány služebně nejmladšími zaměstnanci bez zkušeností, brigádníky apod.),
  - c. fluktuací na obchodních pozicích nebo
  - d. malou odolností výše uvedených zaměstnanců vůči psychologickému tlaku ze strany klientů (největší psychický tlak vytvářejí klienti, kteří chtějí nějakou skutečnost zatajit, to je však oblast nad rámec tohoto příspěvku).

¹ Podle dostupných informací je v posledním návrhu textu připravované IV. Směrnice zahrnut požadavek na zřízení centrálního registru skutečných vlastníků.

Úspěšná a efektivní implementace nových opatření v praxi konkrétních povinných osob je proto podmíněna co největším zjednodušením popisu rizik a jednotlivých opatření a postupů tak, aby mohly být uplatňovány i na nejnižších pozicích v kontaktu s klienty. Nastavení složitého, až nesrozumitelného, byť všezahrnujícího a z teoretického hlediska efektivního systému by mohlo vést k tomu, že nová (ale hrozí riziko, že i stávající) opatření a postupy budou implementovány převážně na úrovni centrály (útvary bezpečnosti a compliance) a při přímém styku s klienty a navazování obchodních vztahů s nimi budou uplatňovány chaoticky, nedostatečně, v důsledku čehož dojde ke snížení účinnosti celého AML systému, což by se následně mohlo negativně odrazit v dalším hodnocení situace v ČR ze strany mezinárodních institucí.

Literatura

- Money Laundering Using New Payment Methods*. Paris: FATF, 2010. Dostupné z: <<http://www.fatf-gafi.org/topics/methodsandtrends/documents/moneylaunderingusingnewpaymentmethods.html>>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005*. Dostupné z: <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/legislativa-aml-cft>>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 2005/60/ES.
- The FATF Recommendation*. Paris: FATF, 2012. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf>
- Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

RESUMÉ

Příspěvek se zabývá nově připravovanou evropskou legislativou na úseku opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Kromě přehledu nových opatření a doporučení, včetně nových doporučení FATF jsou naznačeny některé možné obtíže při aplikaci novinek v ČR.

Klíčová slova: Legalizace výnosů z trestné činnosti; identifikace; hodnocení rizikovosti; rizikové faktory.

SUMMARY

ČERVENKA, Miroslav: NEW AML RECOMMENDATIONS

The paper deals with the newly planned European legislation in the field of crime proceeds counter-measures and financing of terrorism. Apart from presenting an overview of new measures and recommendations, including new FATF recommendations, there are suggested some possible difficulties in the application of new codification in the Czech Republic.

Key words: Legalization of crime proceeds; identification; risk assessment; risk factors.